

Oponentský posudek diplomové práce

Autor: Bc. Zdeněk Samec

Název: Vztah práce k Diově řádu v Hésiodových *Pracích a dnech*

Práce a Diův řád patří v Hésiodových básních k důležitým tématům, a je proto nasnadě pokusit se prozkoumat jejich vzájemný vztah v celkovém kontextu Hésiodova díla. Tohoto úkolu se podjal autor této práce, a to na základě interpretace relevantních pasáží jak z *Prací a dnů*, tak z *Theogonie*. Při zpracování tématu prokázal také solidní znalost sekundární literatury, k jejímž závěrům v některých případech zaujímá kritické stanovisko. V úvodu autor vysvětluje svůj přístup k tématu, cíle, které si klade, a nastiňuje rozvržení své práce. Kromě toho zde Hésioda a jeho dílo zasazuje do širšího literárního i dobového kontextu. Po úvodu následují čtyři kapitoly, které tvoří jádro výkladu. Prvá se věnuje Hésiodovu životu (Hésiodos jako rolník a jako básník) a zasazuje ho do kontextu poměrů v Boiótii v rané fázi archaické doby. Druhá pojednává o jeho sporu s bratrem Persem o otcovské dědictví a podává podrobný výklad o pojmech, které se vztahují k soudnímu řízení (zvl. *diké*). Ve třetí kapitole autor probírá souvztažnost božského a lidského světa, především si všímá těchto pasáží: Hésiodovo pojetí dvou Erid, dobré a špatné, mýtus o Prométheovi a Pandóře a konečně mýtus o pěti lidských pokoleních. Ve čtvrté kapitole pak autor završuje svůj výklad a zabývá se zde základním tématem své práce, tj. postavením práce v celkovém řádu světa, opírá se při tom o zjištění, k nimž dospěl v předešlých kapitolách. Shrnutí obsahu diplomové práce přináší závěr. Práci zakončuje seznam použitých zkratk a přehled použité literatury.

Z výše uvedeného přehledu obsahu práce je patrné, že Z. Samec věnoval zpracování tématu značnou péči a že postihl mnohé ze zkoumané problematiky. V jeho výkladu jsou však některá sporná a nejednoznačná tvrzení, jež by měla být předmětem diskuse při obhajobě. Je otázkou, v jakém smyslu lze považovat Hésioda (resp. Ježíše) za historického, nakolik se lze dopátrat toho, „jak tomu doopravdy bylo“ (L. von Ranke), nakolik jsou naše možnosti poznání ovlivněny literární stylizací atd. (s. 8 n.; 14 n.). Problematické je také tvrzení, že „Homér se nesnaží podat vizi světa; v centru Homérova zájmu stojí héroové“. Oproti tomu Hésiodos soustřeďuje svou pozornost na bohy a „obyčejné“ lidi (s. 9). K tomu lze podotknout, že v homérských básních obraz světa každopádně nacházíme, stačí připomenout popis Achilleova štítu v *Íliadě*. Vysvětlení si žádá také to, co autor míní „obyčejnými“ lidmi. Jsou to lidé neurození v protikladu ke „králům“, tj. aristokratům, jejichž počínání věnuje značnou pozornost? Asi sotva se lze domnívat, že se konal básnický závod mezi Homérem a Hésiodem. Zde

možno podotknout, že autor až příliš důvěřivě přijímá často sporné údaje antické tradice (s. 9). V kontextu výkladu působí dosti nesourodě zmínka o rozdílech mezi řeckým a římským zemědělstvím. V archaickém Římě mělo v mnohém obdobný charakter jako v Řecku Hésiodovy doby (s. 10). Z údajů, které Hésiodos uvádí ve svém návodu, jak správně organizovat zemědělské práce a spravovat hospodářství, nelze usuzovat na to, jaký byl konkrétní *oikos*, který mu patřil. Proto je sporné tvrzení, že Hésiodos měl otroky, nádeníky a služky, že byl zámožný „statkář“, že vyvážel přebytky své produkce, (s. 13), dále že měl manželku a dcery (s. 19). Hésiodos sám tvrdí, že jeho otec byl chudý a že Askra je špatné místo pro život (*Op.* 633 nn.), a získal menší podíl dědictví.

Co se týče struktury práce, je možno říci, že výklad je leckdy nesourodý (srov. výše a např. s. 26). Někdy autor probírá poměrně podrobně pasáže z textu, u nichž je sporné, zda jsou pro téma práce podstatné, např. kritické verše o ženách či výklad o sňatku (s. 18 nn.). Ve výkladu je citováno v řeckém originále mnoho veršů z obou Hésiodových básní, které Z. Samec doplnil vlastním, veskrze zdařilým překladem (pouze např. tvar *themisteón* v *Th.* 235 by asi bylo lépe přeložit *právo, zákony* než *zvyky*). Citace a překlady tvoří poměrně rozsáhlou část práce, je ovšem sporné, zda jsou všechny nutné vzhledem k tématu práce – např. citát odkazující k trójské válce (s. 21). Leckde by asi stačilo obsah veršů jen stručně parafrázovat.

Z formálních nedostatků, kterých není mnoho, uvedme tyto (odhlédneme-li od překlepů apod.): na s. 11 chybí překlad verše *Th.* 25; na s. 49 je u citátu mylně uvedena *Th.* místo *Op.*; leckde by bylo vhodné více odkazovat na sekundární literaturu (např. 2. odstavec na s. 10); Hegel a Heidegger patří do sekundární literatury, nikoli mezi prameny (s. 63).

V závěru své práce autor konstatuje, že vzhledem k formátu diplomové práce nebylo možno zpracovat všechny materiál a že ponechal stranou verše *Op.* 286 – 326, v nichž se Hésiodos tématu práce věnuje. Z této pasáže se autor sice některým veršům v různých souvislostech věnoval (zvl. 286 – 297 a 311; s. 45 a 58 n.), ale nevyužil jich ve výkladu o vztahu práce a božského řádu, zvl. verše 289, 303 n. a 309. Soudím, že této pasáži měl autor věnovat podstatně větší pozornost. Rozsah práce, kterou odevzdal, by mu to umožnil, neboť jen těsně překračuje požadovaný počet znaků, resp. stran.

Závěrem je možno konstatovat, že i vzdor výše uvedeným nedostatkům lze práci doporučit jako podklad k obhajobě. Navrhuji klasifikaci dobře.